

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce ThDr. Juraja Sedláčka, PhD:

Otcovské zlyhania a synovské rany.

Bremená osobnostného rastu a vplyv krízy otcovstva na traumatizovaného syna a jeho vnímanie Boha.

Študijný odbor 2.1.13 katolícka teológia.

Oponentský písomný posudok habilitačnej práce som vypracoval v súlade s § 1 ods. 10 Vyhlášky č. 6/2005 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor.

Predložená habilitačná práca je monotematická práca, ktorá prináša vedecké poznatky v oblasti pastoračnej a psychologickéj praxe – poradenstva a vedenia v problematike interpersonálnych vzťahov v konkrétnom vymedzenom priestore života rodiny, a to fenoménov otcovstva a synovstva.

1 Aktuálnosť zvolenej témy

Habilitačná práca ThDr. Juraja Sedláčka, PhD. spĺňa požiadavky kladené vo vzdelávacích inštitúciách na práce, ktoré prezentujú vedecký prístup k danému problému, majú prispieť k jeho objasneniu a napomôcť na základe získaných poznatkov k lepšej informácii v tej-ktorej oblasti vedeckého poznania.

Konštatujem, že obsah práce je v súlade s témou, ktorú sa autor podujal spracovať, a tým je v predloženej habilitačnej práci dosiahnutý stanovený cieľ.

Hneď na úvod chcem skonštatovať, že celá práca je veľmi aktuálna. Je časová z dôvodu aktuálnej situácie, v ktorej sa nachádza život Katolíckej cirkvi, ale i spoločnosti na Slovensku. Autor habilitačnej práce sa zaoberá dôležitou otázkou skúmania problematiky otcovstva a synovstva. Svoju prácu autor oprel o svoju osobnú skúsenosť, ako uvádza v úvode už vyše 12-ročnej práce ako rektora UPC na Univerzite Alexandra Dubčeka v Trenčíne, ale aj stredoškolských internátoch. Osobne poznám jeho práce na túto problematiku od roku 2006, keď obhajoval svoju licenciátsku prácu, potom ďalšie, ktoré vyšli knižne, mnoho prednášok, ktoré predniesol, školení, ktoré absolvoval, ale aj duchovných aktivít (DC), ktoré viedol v tejto náročnej oblasti, nakoniec, ako o tom svedčia aj prípadové štúdie (5. kapitola práce).

Už skoro 50 rokov svojho kňazského života pozorujem, ale rovnako aj vstupujem, hlavne cez sviatosť zmierenia a duchovné rozhovory, aj do problematiky života rodiny. Aj z tohto pohľadu skúseností a prežitého rád konštatujem, že je dobre, že bola napísaná táto habilitačná práca, lebo je a ostane svedkom nášho života, zápasov, chvíľ radosti z veľkonočnej kerygmy (autor ju nádherne pomenoval „požehnaním, ktoré je ukryté v traumách“), ale i procesu kvasenia i dozrievania, zápasov o hodnoty, o krízach i zlyhaniach svedkov: rodičov, detí, i nás kňazov, ľudí Cirkvi i spoločnosti, ktorí boli povolani na pomoc, odovzdávanie hodnôt života, viery i životného štýlu kresťana, človeka. Práca je „silná“ v tom, že hľadá základy, hľadá a prezentuje zákonitosti i sekundárne momenty procesu formácie ľudskej osobnosti, jej časového dozrievania, a hlavne okolnosti „zásahu Zlým“, zlobou v rôznorodej konkrétnosti. Autor má pravdu, keď konštatuje, že toto sú témy veľmi citlivé, hlboké a osobné, o ktorých sa bežne nehovorí a ak, tak skôr okrajovo. Ale sú v konkrétnych jednotlivostiach silno prítomné v živote a ovplyvňujú mnohé... Práca prezentuje tak adresátov konkrétnej pomoci, ale i všeobecne mapuje, ako kríza hodnôt a kríza mužskosti je prepojená s krízou rodiny a otcovstva, ako aj miesta, spôsob, formu,

prostriedky i nástroje v náboženskom priestore života Cirkvi, ale prikladá i neodmysliteľnú „sekulárnu“ zložku – zložky rôznych vplyvov od subjektívnych, cez objektívne, osobnostné i spoločenské, napr. vplyv médií, obraz úspešného muža (2. kapitola), analýza vnútorného sveta muža (3. kapitola). Komparácia v tejto časti práce, ktorá pochádza z detailného štúdia, poznania situácie a napokon vo veľkej miere i osobnej skúsenosti autora, je silnou stránkou práce.

Aktuálnosť i v našom slovenskom prostredí zvyšuje skutočnosť, že autor dôverne pozná tento fenomén, je na Slovensku „pionierom“ v tejto problematike.

Habilitačná práca zúročuje niekoľkoročnú pedagogickú, poradenskú i formálnu službu autora. Počas svojej doterajšej práce habilitant predstavil svoju vedeckú prácu už v niekoľkých publikovaných štúdiách, prednáškach doma a početne už aj na významných fórach v zahraničí (Dánsko, Južná Afrika, Holandsko, Srbsko, Španielsko, Japonsko, Poľsko, Grécko, pozri str. 291 – 293). Za týmto výpočtom jedným dychom vyslovujem svoju vďaku J.E. Mons. doc. Tomášovi Galisovi, PhD., žilinskému biskupovi, za jeho osobnú účasť na výskumnom projekte, jeho osobnú podporu a podporu jeho diecézneho Communia výskumu habilitanta. Rovnako ďakujem vysokoškolským a cirkevným inštitúciám za priestor prezentácie, ale hlavne realizácie potrebnej pomoci tým, ktorí sú na ňu dnes odkázaní.

2 Splnenie sledovaného cieľa

Pri hodnotení štruktúry práce oceňujem veľkú prehľadnosť a vyjadrovaciu schopnosť autora. Naratívnosť jeho prejavu, ľudský svieži štýl „udržiava“ čitateľa, ktorý prácu študuje, číta. Tak ako beletria, resp. programy televízií sú silné v líčení ľudských osudov, tak sa po knižnom vydaní budú čítať napr. aj prípadové štúdie. Ale hneď poznamenávam, že táto vyjadrovacia schopnosť autora spĺňa požiadavky vedeckosti, lebo prezentuje vedecké bádanie, ponúka analýzy i dedukcie v predmetnej problematike (pozri 5. a 6. kapitolu), ktorá je z oblasti pastorálnej psychológie i praktického života (poradenstvo).

Pohľad na obsah práce presvedča o správne zvolenej metóde spracovania.

Vytýčená téma je postupne rozobraná a zdôvodnená okrem úvodu a záveru v siedmich častiach, kapitolách.

V troch kapitolách sa autor venuje predstaveniu problematiky (súčasná situácia problému, súčasná kríza otcovstva a faktor citovej zrelosti).

Vo štvrtej a piatej kapitole autor prezentuje výsledky realizácie svojho výskumu a pozorovaní.

V šiestej kapitole autor interpretuje tieto výsledky a otvára priestor na široký diskurz problematiky, začínajúci bolestnou otázkou: Prečo?! Podľa mňa najvzácnejšia časť práce, kapitola s vyše 100 stranami textu.

Práca je starostlivo vypracovaná. Som presvedčený, že veľmi pomôže všetkým kňazom a spovedníkom, seminaristom - budúcim kňazom, ale aj katechetom a všetkým, ktorí sú v Cirkvi povolani na službu formátorov a vychovávateľov. Ako som vyššie uviedol, práca pre svoj „beletristický“ štýl bude poučným čítaním pre každého, ktorý po nej siahne, pomôže mu vytvoriť si obraz o položení reálnej situácie predmetnej problematiky situácií života v našich rodinách, zvlášť otcom a synom v procese viktimizácie, odpustenia, a to nielen v teoretickej rovine, ale aj v praktických pokynoch, radách, rozhovoroch a pod.

Konštatujem, že autor práce dosiahol cieľ, ktorý si v práci vytýčil.

3. K zvoleným metódam spracovania

Pri hodnotení štruktúry práce poukazujem na jej prehľadnosť, vyjadrovaciu jednoznačnosť autora, terminologickú istotu. **Pohľad na obsah práce presvedča o správne zvolenej metodológii.** Vytýčená téma je postupne popísaná, zdôvodnená, a potom prezentuje výsledky výskumu autora a ponúka praktické podnety - impulzy.

Spôsob spracovania témy ukazuje zároveň na náročnosť práce.

Práca po formálnej stránke (správnosť štýlu, jazyka, jasnosť výpovede, schopnosť formulácie dôsledkov, analýz a záverov z nich) spĺňa všetky požiadavky, ktoré sa kladú na habilitačnú prácu. To isté je potrebné skonštatovať pri hodnotení bibliografického zápisu a rovnako pri spôsobe výberu a použitia bibliografických prameňov. Treba oceniť rozhladenosť autora po literatúre tak domácej, ako aj cudzojazyčnej k danej problematike. Vyzdvihujem schopnosť autora vložiť celé svoje študijné úsilie, bádanie a výskumnú činnosť do syntézy diela. Prehľadnosť práce a argumentácia, s ktorou operuje pri analýzach, dedukciách a komparáciách, sú toho najlepším dôkazom.

V práci som nenašiel väčší vecný, či formálny omyl. Po formálnej stránke oceňujem grafickú úpravu (napr. zvýraznenie podstatných a dôležitých momentov textu) a rovnako krátke „anotacio“ hneď v úvode pri prípadových štúdiách.

Uvedomujem si, isto tak ako autor, že táto práca nie je vonkajším technickým popisom postupov, ale dotýka sa vnútorného sveta, kde niektoré poznatky, procesy poradenstva, duchovných rozhovorov môžu byť na diskusiu.

4. K výsledkom habilitačnej práce.

Autor práce veľmi presne hodnotí polozenie predmetnej problematiky skúmania fenoménu otcovstva a synovstva, a to na interpersonálnom vzťahu v rodine i mimo nej (fenomény vplyvov pozitívnych i negatívnych a pod.). Preukázal schopnosť na základe preštudovanej matérie jednoznačne formulovať závery svojich bádání a štúdií.

Výsledok habilitačnej práce a prínos poznatkov zo štúdií uvedenej otázky je jednoznačný. Autor práce má schopnosť vedecky pracovať, hodnotiť získané. Závery jeho výskumov a štúdií a poznanie tejto problematiky si určite zasluhujú pozornosť a ja osobne verím, že tak ako doteraz i naďalej bude pokračovať vo svojej práci, a to tak teoreticky, ako aj, a hlavne, prakticky formou poradenstva a pod.

Pre správne zvolenú metódu a spracovanie poznatkov práca splnila svoj cieľ, ktorý sledovala, a **je prínosom v interpretácii fenoménu problematiky vzťahov v rodine, osobitne vzťahu otcovstva a synovstva.** Ako som v úvode konštatoval, autor už pred rokmi vstúpil na veľmi náročnú pôdu: v slovenčine táto práca, keď bude vydaná, doplní autorove predchádzajúce práce na túto tému.

K práci nemám nejaké väčšie kritické pripomienky. Tie „menšie“ sa dotýkajú priestoru, ktorý som naznačil vyššie, že totiž o niektorých dedukciách možno diskutovať.

Prácu navrhujem pred jej knižným vydaním podrobiť jazykovej odbornej korektúre, o čom autor dobre vie z predchádzajúcich vydaní svojich publikácií. Autora pre úpravu odkazujem na dielo Dušan Meško, Dušan Katuščák a kolektív: „Akademická príručka“, Vydavateľstvo Osveta, spol. s. r. o., Martin 2004.

Druhý môj návrh sa dotýka zváženía mediálne „údernejšieho“ a jasnejšieho názvu pre budúcu publikáciu. Ako príklad by mohli poslúžiť názvy publikácií od poľského autora J. Augustyna SJ. V spisovateľskej komunite platí zásada, že názov knihy sa nemá vysvetľovať. Mám na mysli podnadpis *Bremená osobnostného rastu a vplyv krízy otcovstva na traumatizovaného syna a jeho vnímanie Boha*, aj keď mne po prečítaní práce je jasné, o čo ide, ale čitateľovi...

Tretia poznámka sa týka 7. kapitoly: Posttraumatický rast a V.E.Frankl. Je výborná, ľudsky „klinec po hlavičke“ po 6. kapitole, len je krátka, necelé 2 strany a zásady spomínanej príručky vyššie (Meško...) hovoria o primerane rozložených kapitolách, častiach vedeckých prác.

Otázky:

1. Nakoľko je možné poznatky zo skúmanej problematiky „preklopiť“ do reálneho stavu „milosrdného otca a márnotravného syna“? Pastoračná prax (duchovné rozhovory, sv. zmierenia) nám reálne prezentujú „ubolených“ rodičov nad životom svojich detí. Tak

- ako vo všeobecnosti existujú páchatelia násilia a ich obeť, reagujeme na problematiku jedných i druhých z ich špecifickej životnej situácie.
2. Ako sa stará pravda kresťanstva, že „slzy (pokánia) sú druhý krst“, potvrdzuje vo Vašom výskume, skúsenostiach? (6.9 Odpustenie, str. 199 a n.)
 3. Vami riešená kazuistika prípadových štúdií (zhodnotenie) preukazuje, že okrem integrálneho (komunikácia, diagnostika a pod. aktivity) a dynamického (ľudsky „razantného a dôsledného“) prístupu pomoci je potrebný aj holistický prístup. Čo Vám k tomu napomáha, napr. aj ktoré iné vedné disciplíny?

5 Celkové hodnotenie

Habilitačná práca je pre všetko, čo je uvedené v hodnotení, jednoznačným prínosom pre orientáciu v súčasnej problematike **životného štýlu života v rodine, špeciálne vzťahu otcov a synov.**

Prácu odporúčam knižne publikovať.

Prácu možno považovať za podnetnú pre odbornú diskusiu, akým smerom sa má uberať prezentácia pohľadov na tento fenomén, ako je **skúmanie prezentovanej problematiky**. Je úlohou hlavne zodpovedných za pastoračiu, ale aj všetkých v službách formácie na všetkých úrovniach hľadať čo najlepšie spôsoby a formy zorientovania (osveta, diagnostika), ale aj praktickej pomoci, a to aj prostriedkami, ktoré prinesú viktimizáciu, ale aj vyliečenie a správny postoj. Habilitant k tomu dopomohol tým, že v práci využil bohaté osobné skúsenosti, zhromaždil množstvo materiálu zo štúdia i praxe, zhodnotil ho a presne interpretoval.

Preto konštatujem, že uchádzač **spĺňa** kritériá na získanie titulu „docent“ podľa *Kritérií na vyhodnotenie splnenia podmienok získania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor na Univerzite Komenského v Bratislave, jej Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte*, a **odporúčam** habilitačnej komisii, aby autorovi habilitačnej práce **bolo** umožnené v habilitačnom konaní získať vedecko-pedagogický titul „**docent**“.

Záver

Odporúčam, aby ThDr. Jurajovi Sedláčkovi, PhD. v zmysle § 76 zákona č.131/2002 Z. z. *o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov* a v súlade s vyhláškou č. 6/2005 Z. z. *o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor* po úspešnom absolvovaní habilitačného konania v študijnom odbore 2.1.13 katolícka teológia **bol** udelený vedecko-pedagogický titul „**docent**“ (v skratke „doc.“).

V Spišskom Podhradí, dňa 3. decembra 2018

Prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD.